

Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Algılarını Temsil Eden Amblem ve Logo Tasarımları

Arcan AYDEMİR^{*1} & Aydan USTAOĞLU ÇELİK²

Gönderilme Tarihi: 30 Nisan 2023 Kabul Tarihi: 19 Haziran 2023
DOI: 10.38015/sbyy.1290089

Öz:

Pek çok görsel öge barındıran sosyal bilgiler dersinin bu dersi alan öğrenciler tarafından nasıl algılandığına odaklanan çalışmada algılar amblem ve logo tasarımları aracılığıyla incelenmiştir. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı bu tasarımları çeşitli kategorilere (tasarımda kullanılan objeler, renkler, kavramlar, şekiller gibi) göre inceleyerek ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik algılarını ortaya çıkarmak şeklinde belirlenmiştir. Araştırma kapsamında öncelikle öğrencilere amblem ve logo kavramları örnekler verilerek tanıtılmış, ardından sosyal bilgiler dersini temsil eden amblem/logo tasarımları istenmiştir. Tasarım aşamasında renkli boyalar, kalem, kağıt, cetvel, pergel gibi araç-gereçler kullanılmış, tasarım sonucunda katılımcıların tasarımlarına ilişkin görüşleri de alınmıştır. Nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği araştırmanın çalışma grubunu ortaokul 6. ve 7. sınıf düzeylerinde öğrenim görmekte olan toplam 33 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada veriler uzman görüşü alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilen tasarım/görüş formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Tasarımlar ve görüşler ayrıntılı bir şekilde incelenerek frekans ve yüzde değerleriyle birlikte tablolar oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda katılımcıların tasarımlarında obje olarak daha çok insan ve ağaç; kavram olarak sosyal bilgiler; kısaltma olarak SB (Sosyal Bilgiler); şekil olarak daire ve renk olarak mavi, sarı, yeşil, kırmızı, kahverengi gibi renkleri kullandıkları bilgilerine ulaşılmıştır. Buna ek olarak katılımcılar tasarımlarında hayat, değerler ve bilim-teknoloji gibi temalara yönelik mesajlar vermek istediklerini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, ortaokul, çizim, logo, amblem.

Abstract:

In this study, which focuses on how the social studies course, which contains many visual elements, is perceived by the students who take this course, perceptions are examined through emblem and logo designs. In this context, the main purpose of the research was determined as to reveal the perceptions of secondary school students towards the social studies course by examining these designs according to various categories (such as objects, colors, concepts, shapes used in the design). Within the scope of the research, firstly, the concepts of emblem and logo were introduced to the students by giving examples, and then they were asked to design an emblem/logo representing the social studies course. During the design phase, tools such as colored paints, pencils, paper,

Atf:

Aydemir, A., & Ustaoglu Çelik, A. (2023). Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik algılarını temsil eden amblem ve logo tasarımları. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 7(1), 158-179. <https://doi.org/110.38015/sbyy.1290089>

¹Artvin Çoruh Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0001-8110-954X

²Bozok Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0003-0760-6921

*Corresponding Author: arcan.aydemir@artvin.edu.tr

rulers, and compasses were used, and as a result of the design, the opinions of the participants on their designs were also taken. The study group of the research, in which the qualitative research approach is adopted, consists of a total of 33 students studying at the 6th and 7th grades of secondary school. In the study, data were collected through design/interview form developed by the researchers by taking expert opinion. Content analysis was used in the analysis of the data obtained in the study. The designs and opinions were examined in detail and tables were created with frequency and percentage values. As a result of the research, more people and trees as objects in the designs of the participants; social studies as a concept, SS (Social Studies) as abbreviation; It has been found that they use round in shape and use colors such as blue, yellow, green, red and brown as color. In addition, the participants stated that they wanted to give messages on themes such as life, values and science-technology in their designs.

Keywords: Social studies, secondary school, drawing, logo, emblem.

GİRİŞ

Geçmişten günümüze gelindiğinde insanların hayatta hep bir çizme-iz bırakma eylemi yönünde hareket ettiği, birikimlerini çizim yönünde temellendirdiği görülmektedir. Çünkü bireyin bir düşünceyi veya nesneyi çizerek resmetmesi o görüntü ya da duruma dair bir düşünme eylemi gerçekleştirmesidir (Yıldız, 2016). Çizim bireysel açıklama türüdür ve iletişimin bir çeşididir, çizimlerle daha çok düşünceler okunur. Tıpkı yetişkinler gibi çocuklarında çizimleri aracılığıyla iç dünyalarına yönelik kapıları başka kişilere araladıkları ve bu çizimlerini bir dil olarak kullandıkları görülmektedir. Bu doğrultuda, çizimler bireylerin düşüncelerini elde etmede çok sık kullanılmakta, çizimlerde yer alan kavramlar ve gösterimler arasında bir bağlantı kurularak çizenin varlığı, düşünceleri ve kendi dünyası hakkında fikir sahibi olunmaktadır (Sönmez & Kum, 2017; Türkoğuz vd., 2014).

Çizimler kişilerin yalnızca belirli bir konuya ilişkin düşünce ve duyguların ifadesinde değil, aynı zamanda bireylerin kavramsal bilgi düzeylerinin ortaya çıkarılmasında da etkili bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Çizimler, kişilerin belirli konulara yönelik kavramları ifade etme ve bilme durumlarının ötesinde bu kavramlar arası ilişkileri, kavramlara verdiği ağırlığın/önemin ve önceliğin tespitinde yazılı ve sözlü araçlardan daha etkili olabilecek sonuçlar verebilmektedir (Kıryak vd., 2019). Öğretim basamaklarında da kullanılabilen bir etkinlik olarak çizim yapma, öğrenme-öğretme sürecinde bilinçli bir şekilde ele alınırsa birtakım yararlar da sağlar. Bu bağlamda çizim yapma, öğrencinin eğlenmesine ve sanatsal yaratıcılığının gelişmesine katkısının yanı sıra, kendi öğrenme ve algılamasını resim aracılığıyla yansıtmaya imkânı tanırken, öğretmene de öğrenmeyi görsel öğelerle değerlendirme ve tartışma imkânı verir (Kabapınar, 2013).

Yüzyıllardır günlük yaşantımızda önemli bir yer kaplayan sayfalar dolusu yazının tek sembolle anlatılmasını mümkün kılan çizimlerden olan amblem ve logo tasarımlarının da bilgi birikiminin açığa vurulması yönünde eğitim alanında yararlanılabilecek çizim örneklerinden olduğu söylenebilir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2012; Topçu, 2017). Logo ve amblemler birtakım sembollerden oluşmaktadır. Semboller, amblemler ve logolar içerisinde bir anlamı barındıran, insanoğlunun geçmişten günümüze uzanan bir zaman diliminde kullandığı, kimi zaman tarihten, doğal ortamdan, kültürel birikimden, gelenek ve göreneklerden özetle bilgi birikiminden etkilenerek oluşmuş veya oluşturulmuş imgeler toplamıdır (Uzun & Özcan, 2014). Amblem ve logoların akılda kalıcılığı sağlama (Keş & Yıldız, 2018; Tarlakazan & Tıngır, 2018) ön bilgi sahibi olma gibi önemli bir farkındalık yaratma (Erdal, 2020) nitelikleri söz konusudur.

Amblem, resimsel bir sembol olmakla birlikte aynı zamanda bir kurumu veya bir fikri temsil eden görsel simgedir. Amblemler görsel bir dil kullanılarak tasarlanırlar (Tarlakazan & Tıngır, 2018). Amblem kısaca çizgi ve resimle yapılan işaretlerdir ve görsel kimlik olarak nitelendirilir (Kahraman, 2012). Tıpkı amblem gibi logolarda, görsel kimliğin bilinen ve en dikkat çekici öğelerinden biridir. Amblem şekil ve harflerden oluşmakla birlikte, logolar isimlerin tipografik düzenlemelerinden oluşur (Kılıç, 2020). Logolar bir düşünceyi, bir tavrı temsil ederler bu bağlamda genel bir düşüncenin ya da bir kavramın yerini alırlar. Logolar, soyut olan şeylerle görsel iletişimin kurulması olanağını sağlarlar. (Ustaoğlu & Bayçu, 2015). Amblem ve logonun genellikle birlikte kullanıldığı (MEB, 2019) bu doğrultuda ambleme logo da denildiği hatta aynı kavramlar olduğu düşünülmektedir (Çeken & Aybay, 2021; Kılıç, 2020). Öyle ki amblem; Almanca ve Fransızca'da logo, İngilizce'de ise logograph olarak adlandırılmakta ve logo üç dilde anlam olarak amblemin karşılığına denk gelmektedir (Çeken & Aybay, 2021). Tanımlardan da anlaşılacağı üzere amblem ve logo hemen hemen aynı nitelikleri taşıyan, birbirlerini destekleyen, tamamlayan, bilgi birikimini somutlaştıran, algıyı özetleyen görsel kaynaklardır.

Sosyal bilgiler derslerinde hem öğrencilerin sosyal algılamalarının boyutlarını anlamlandırmada hem de bir öğretim etkinliği olarak çizme tekniğinden (Kabapınar, 2013) dolayısıyla anlam yüklü, özel dizayn edilmiş amblem ve logo tasarımlarından (Topçu, 2017) yararlanılabileceği düşünülmektedir. Bu çerçevede, sosyal bilgiler ders kitapları analiz edildiğinde, pek çok görsel kaynakların, çizimlerin kitaplarda yer aldığı, bu çizimler arasında logo ve amblemere de sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Örneğin hem küresel hem de yerel sorunlara karşı duyarlı bireyler yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler dersinde kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası örgütlere ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ders kitaplarında da bu kurum ve kuruluşlara ilişkin bilgilere yer verilirken amblemelerden ya da logolardan yararlandığı görülmektedir. Bu yaklaşım ile öğrencilerin kurum ve kuruluşları daha kolay bir şekilde tanımasını ve kalıcı öğrenmeleri gerçekleştirecekleri düşünülmektedir (Aydemir, 2021; Yavaş, 2022). Şekil 1'de sosyal bilgiler ders kitabında yer alan bazı logo örneklerine yer verilmiştir.

Şekil 1. Sosyal bilgiler ders kitabında logo örneği (Yıldırım vd., 2019, s.37)

Literatür incelendiğinde sosyal bilgiler eğitimi alanında hedef kitlenin tasarlamış olduğu çizimler aracılığıyla görüşlerin toplandığı pek çok çalışmanın yer aldığı görülmektedir. Akman ve Ekinci (2021) çiz-yaz-anlat tekniği ile Suriyeli ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler algısını incelemiştir. Akhan ve Kaynak (2020) ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler laboratuvarı olarak sosyal bilgiler öğrenme ortamlarına yönelik görüşlerini öğrenci çizimleri aracılığıyla toplamışlardır. Benzer şekilde Karaman ve Akbaba (2020) da çalışmalarında ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin hayallerinde bilişim teknolojileri destekli sosyal bilgiler sınıfına yönelik görüşlerini öğrenci çizimleri aracılığıyla incelemiştir. Yine sosyal bilgiler alanında literatürde zihin haritaları kullanılarak da hedef kitleye birtakım tasarımlar yaptırılıp bazı konulara ilişkin görüşlerin alındığı çalışmalar yer almaktadır (Aksoy & Koç, 2012; Öner, 2022; Şeyihoğlu vd., 2018; Tunçel, 2002). Bunlara ek olarak sosyal bilgiler dersine veya sosyal bilgilere yönelik algılar literatürde metaforlar veya açık uçlu sorular aracılığıyla da belirlenmiştir (Alazzi & Chiodo, 2004; Berksan, 2018; Bolat, 2020; Gömlüksiz vd., 2012; Koçoğlu, 2014; Mertol vd., 2013).

Yukarıda sıralanan araştırmalar bağlamında, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik algılarının, içsel yansımanın bir kaynağı olarak amblem ve logo tasarımları yoluyla da tespit edilebileceği düşünülmektedir. Çünkü içeriği itibarıyla dün, bugün ve gelecek çerçevesinde insani her noktada en doğru bilgi, beceri, değer ve tutum kazanımını sağlamayı amaçlayan böylesi kapsamlı bir derse yönelik olarak öğrenci algılarının yalın, net ve özet bilgi niteliği taşıyabilecek çizimlerle ortaya çıkartılması önemli görülmektedir. Bu doğrultuda, öğrencilerin hangi konuları ne oranda ilgili ders ile eşleştirdiklerinin, hangi sosyal bilimler disiplinine yönelik içerik ile daha fazla karşılaştıklarının, eksik veya yanlış öğrenmelerinin sosyal bilgiler dersine dair algılarının şekillenmesine etkisinin tespiti bağlamında logo ve amblem tasarımlarının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı ortaokul 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik algılarını amblem ve logo tasarımları aracılığıyla incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Ortaokul 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarında kullandıkları objeler nelerdir?
2. Ortaokul 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarında kullandıkları kavramlar nelerdir?
3. Ortaokul 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarında kullandıkları kısaltmalar nelerdir?
4. Ortaokul 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarında kullandıkları renkler nelerdir?
5. Ortaokul 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarında kullandıkları şekiller nelerdir?
6. Ortaokul 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarında yer verdikleri içerikleri (obje, renk gibi) kullanma gerekçeleri nelerdir?
7. Ortaokul 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarında vermek istedikleri mesajlar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışma, nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği betimsel bir araştırmadır. Nitel betimsel araştırma, olguların doğrudan betimlenmesinin hedeflendiği çalışmalarda kullanılmaktadır (Sandelowski, 2000). Bu çalışmada ise ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik betimlemeleri amblem ve logo tasarımları aracılığıyla incelendiğinden betimsel çalışma olarak ele alınmıştır.

Çizim yöntemi kullanılarak yapılacak araştırmalarda, öğrencilerin çizimlerine dair açıklamaların yazılı şekilde alınmasının önem arz ettiğine inanılmaktadır. Bu kapsamda, hem tasarımlar bağlamında çizimlerin yanlış yorumlanmaya fırsat vermeyecek şekilde yorumlanabilmesi hem de öğrencilerin konuya dair görüşlerinin tüm yönleriyle açığa çıkarılması doğrultusunda (Kıryak vd., 2019) katılımcıların tasarımlarını yazılı olarak açıklamalarına da olanak verecek sorular yöneltilerek çalışma şekillendirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiş, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Karadeniz Bölgesi'nde yer alan bir okulda öğrenim gören 6. ve 7.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmaya ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler dersini almakta olan sadece 5.sınıf öğrencileri dahil edilmemiştir. Bunun sebebi ise 5.sınıf öğrencilerinin ortaokul düzeyinde bir eğitim-öğretim yılını tamamlamaması ve buna bağlı olarak derse yönelik genel bakış açısı geliştirememiş olma ihtimalleridir. Tablo 1'de çalışma grubunda yer alan katılımcılara yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubuna ilişkin bilgiler

Cinsiyet	Kişi Sayısı (n)
Kız	21
Erkek	12
Toplam	33
Sınıf Düzeyi	Kişi Sayısı (n)
6.Sınıf	16
7.Sınıf	17
Toplam	33

Tablo 1'e göre katılımcılardan 21'i kız, 12'si erkek; 16'sı 6.sınıf, 17'si ise 7.sınıf düzeyinde eğitim görmektedir. Çalışmaya gönüllü olarak toplam 33 ortaokul öğrencisi katılmıştır.

Veri Toplama Aracı

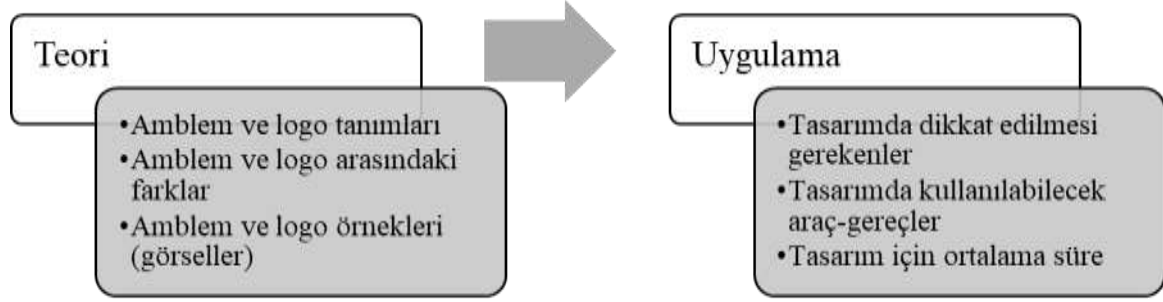
Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan ve 3 bölümden oluşan "Tasarım/Görüş Formu" kullanılmıştır. Formun ilk bölümünde açıklama, gönüllülük beyanı, cinsiyet ve sınıf düzeyine ilişkin sorulara yer verilmiştir. Formun ikinci bölümünde amblem/logo tasarım alanına (A4 kağıt boyutu) yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise katılımcılar tarafından gerçekleştirilen tasarımlara ilişkin görüşlere odaklanılan sorulara yer verilmiştir. Bu bölümde kullanılan sorular ise aşağıdaki gibidir:

1. Tasarlamış olduğunuz amblem ve logonuzda yer verdiğiniz objeleri/içerikleri kullanma gerekçelerinizi açıklar mısınız?
2. Amblem veya logonuzda vermek istediğiniz mesaj nedir?

Ek olarak katılımcılara daha büyük bir tasarım için farklı ebatlarda kağıt (35x50) önerisinde de bulunulmuştur.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasından önce katılımcılara yönelik araştırmacılar tarafından araştırmaya yönelik bilgilendirme içeriği hazırlanmıştır. Bu bağlamda Şekil 2’de yer alan başlıklar doğrultusunda katılımcılar araştırmada ele alınan konular (logo-amblem) ve veri toplama süreci hakkında bilgilendirilmiştir.

Şekil 2. Araştırmaya yönelik bilgilendirme ve uygulama sürecindeki içerikler

Katılımcılara öncelikle Şekil 2’de ifade edilen teorik içerik hakkında bilgi verildikten sonra uygulama aşaması anlatılmıştır. Anlatım sonrasında çalışmaya gönüllü olarak katılacak olan kişilere veri toplama aracı ve tasarımda kullanılacak araç gereçler dağıtılmıştır. Bu bağlamda A4 kağıt, gönye, pergel gibi araç gereçler ile farklı renklerde boya kalem setleri dağıtılmıştır. Ayrıca katılımcıların kendilerinde mevcut olan araç-gereçleri de kullanmalarına izin verilmiştir. Tasarımlar bittikten sonra ise katılımcıların tasarımlarına yönelik formda yer alan soruları cevaplamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda katılımcıların sosyal bilgiler dersini temsil eden amblem veya logo tasarımlarında kullandıkları objeler, kavramlar, semboller, renkler, kısaltmalar ile tasarımlarına yönelik görüşleri ayrıntılı bir şekilde analiz edilerek veriler tekrarlanma sıklıkları da dikkate alınarak tablolastırılmıştır. Katılımcılar tarafından geliştirilen amblem veya logo tasarımlarının analizinde ise uzman görüşü de alınarak önceden belirlenen birtakım kriterler dikkate alınmıştır. Tasarımlarda yer verilen öğelerin değerlendirme kriterleri ise aşağıda ifade edilmiştir:

Objeler: Objeler değerlendirilirken her bir obje bir bütün olarak ele alınmış ve frekans değeri “1” olarak hesaplanmıştır. Örneğin Türk bayrağı kullanılan bir tasarımda bayrağın içindeki hilal ve yıldız ayrı objeler olarak değerlendirilmemiş, Türk bayrağı bir bütün olarak ele alınmıştır. Bunun dışında insan objesindeki göz, burun, ağız gibi objeler ayrı birer obje olarak ele alınmamış, insan bir bütün olarak ele alınmıştır.

Kavramlar: Tasarımların büyük bir kısmında sadece sosyal bilgiler kavramı kullanılmış, bazılarında ise hiçbir kavram kullanılmamıştır. Buna ek olarak bazı tasarımlar da ise sosyal bilgiler dışında da dersi tasvir eden ve tasarımdaki objeleri açıklayan birtakım kavramlar kullanılmıştır. Aynı tasarımda birden fazla geçen kavramlar tek kavram olarak ele alınmıştır. İki kelimedenden oluşan ve anlamlı bir bütün oluşturan ifadeler de tek kavram olarak ele alınmıştır.

Örneğin sosyal bilgiler, sosyal ve bilgi olarak değil sosyal bilgiler olarak bir bütün şeklinde ele alınmıştır.

Kısaltmalar: Tasarımların genelinde veya bir kısmında yer verilen kısaltma ifadeler incelenmiştir. Aynı tasarımdan birden fazla geçen aynı kısaltmalar tek olarak ele alınmış ve frekans değerleri belirlenmiştir.

Şekiller: Tasarımlar zeminde kullanılan geometrik ve geometrik olmayan (harita, gibi) şekiller doğrultusunda değerlendirilmiş, özellikle bir şekil üzerine tasarlanan logo veya amblemlerde kullanılan şekiller incelenmiş ve tekrarlanma sıklıkları belirlenmiştir.

Renkler: Çizimlerde kullanılan siyah renkler dikkate alınmamıştır. Sadece objeleri renklendirmede kullanılan renkler (siyah dahil) dikkate alınmıştır. Ayrıca tasarımda boş bırakılan beyazlıklar dikkate alınmamış, objeler içinde özellikle tercih edilen beyaz renklerin (Örneğin, Türk bayrağındaki ay ve yıldızda kullanılan beyaz renk gibi) frekans değeri hesaplanmıştır. Aynı tasarımda geçen aynı renkler ise tek bir renk olarak ele alınmıştır.

Verilerin analizinde ilgili tasarımların incelenmesinde uzman görüşü (görsel analiz eğitimi almış) alınmıştır. Buna ek olarak araştırmacılar verileri ayrı ayrı analiz etmiş ve bulgular karşılaştırılmıştır. Görüş ayrılığı yaşanan konularda uzman görüşü doğrultusunda görüş birliğine varılmış, bulgulara son hali verilmiştir. Buna ek olarak katılımcı tasarımlarında logo ve amblemlerin iç içe kullanılmasından dolayı tasarımlar iki tür arasında (logo ve amblem) ayırım yapılmadan incelenmiştir. Katılımcılar Ö/1...Ö/33 şeklinde isimlendirilerek, bazı katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara da bulgular bölümünde yer verilmiştir.

BULGULAR

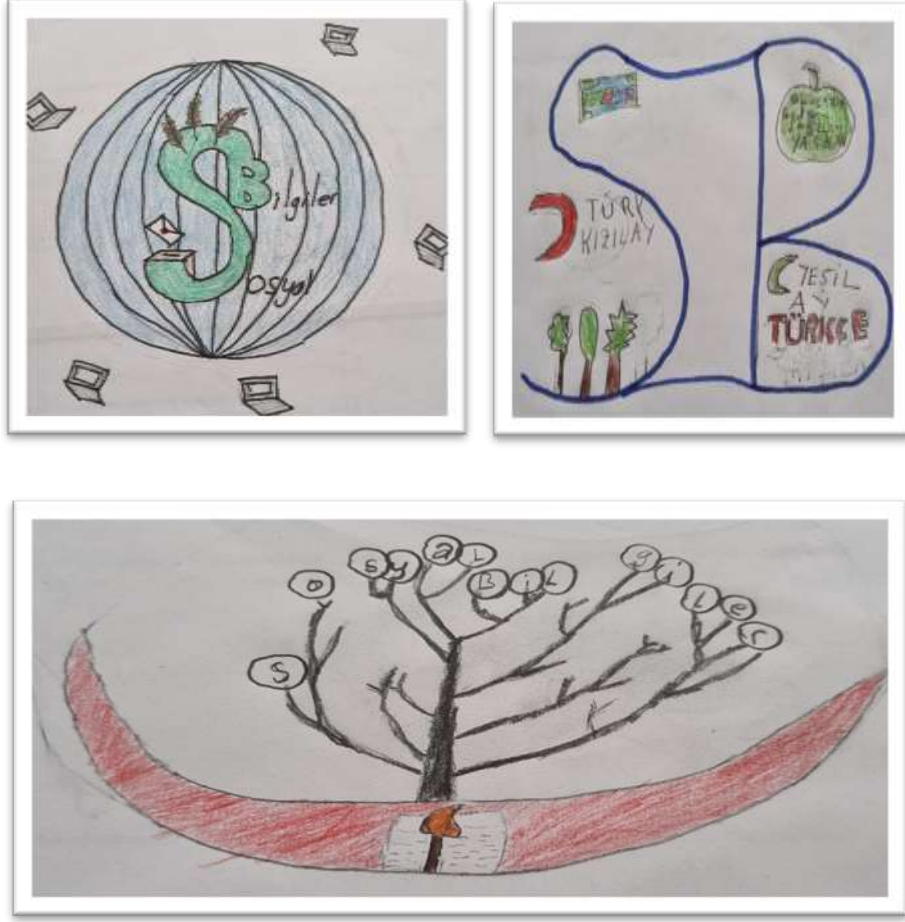
Ortaokul 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini temsil eden logo ve amblem tasarımlarının incelendiği çalışma sonucunda birtakım bulgulara ulaşılmış, bulgular tablolarla ifade edilmiştir. Bu bağlamda Tablo 2’de sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarda ortaokul öğrencileri tarafından kullanılan objeler ve tekrarlanma sıklıklarına (frekans [f]) yer verilmiştir.

Tablo 2. Tasarımlarda Kullanılan Objelere İlişkin Bulgular

Objeler	f	Objeler	f	Objeler	f
İnsan (Yetişkin)	14	Kalp	2	Kilit	1
Ağaç	13	Kuş	2	Konuşma baloncuğu	1
Türk bayrağı	8	Meridyen	2	Kulaklık	1
Türkiye Haritası	8	Meşale	2	Laptop	1
Dünya	7	Ok	2	Mektup	1
Hilal	7	Seçim Sandığı	2	Minare	1
Dağ	6	Pusula	1	Ova	1
Terazi	6	Ağ	1	Paralel	1
Yıldız	6	Alışveriş sepeti	1	Pasta grafik	1
Çocuk	5	Ampul	1	Resim	1
Kitap	5	Asker	1	Salıncak	1
Buğday	4	Baca	1	Taç	1
Çiçek	3	Bitki	1	Toprak	1
Deniz	3	Dere	1	Tren	1
Güneş	3	Elma	1	Uçurtma	1
Kalem	3	Gülen surat	1	Video oynatıcı simgesi	1
@	2	Osmanlı Haritası	1	Yaprak	1
Bulut	2	İp	1	Yay	1
Camii	2	Kale	1	Yeşilay amblemi	1
Gemi	2	Kızıl ay amblemi	1	Zarf	1

Tablo 2 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin tasarımlarında daha çok yetişkin insan ($f=14$), ağaç ($f=13$), Türk bayrağı ($f=8$), Türkiye haritası ($f=8$), dünya ($f=7$), hilal ($f=7$), dağ ($f=6$), terazi ($f=6$), yıldız ($f=6$), kitap ($f=5$) ve buğday ($f=4$) gibi objeleri kullanmışlardır. Katılımcıların tüm tasarımlarında ise toplamda 63 farklı objeyi kullandıkları söylenebilir. Katılımcıların tasarımlarında yetişkin insan ($f=14$) ve çocuk ($f=5$) gibi objeleri kullanmaları sosyal bilgileri farklı yaş gruplarındaki bireylerle ilişkilendirdikleri şeklinde yorumlanabilir. Buna ek olarak ortaokul öğrencilerinin ağaç ($f=13$), dağ ($f=6$), buğday ($f=4$), çiçek ($f=3$), bitki ($f=1$), dere ($f=1$), elma ($f=1$), toprak ($f=1$), yaprak ($f=1$) gibi objeler kullanmaları sosyal bilgilerle doğal çevreyi; @ ($f=2$), ağ ($f=1$), kulaklık ($f=1$), laptop ($f=1$), video oynatıcı simgesi ($f=1$) gibi objeler kullanmaları ise sosyal bilgilerle teknolojiyi ilişkilendirdikleri şeklinde ifade edilebilir. Şekil 3'te içerikte obje kullanılan tasarım örneklerine yer verilmiştir.

Şekil 3. İçeriğinde obje barındıran tasarım örnekleri

Katılımcılar araştırma kapsamında oluşturdukları tasarımlarında bazı kavramlar da kullanmışlardır. Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarında kullandıkları kavramlara ilişkin bulgulara ise Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Tasarımlarda kullanılan kavramlara ilişkin bulgular

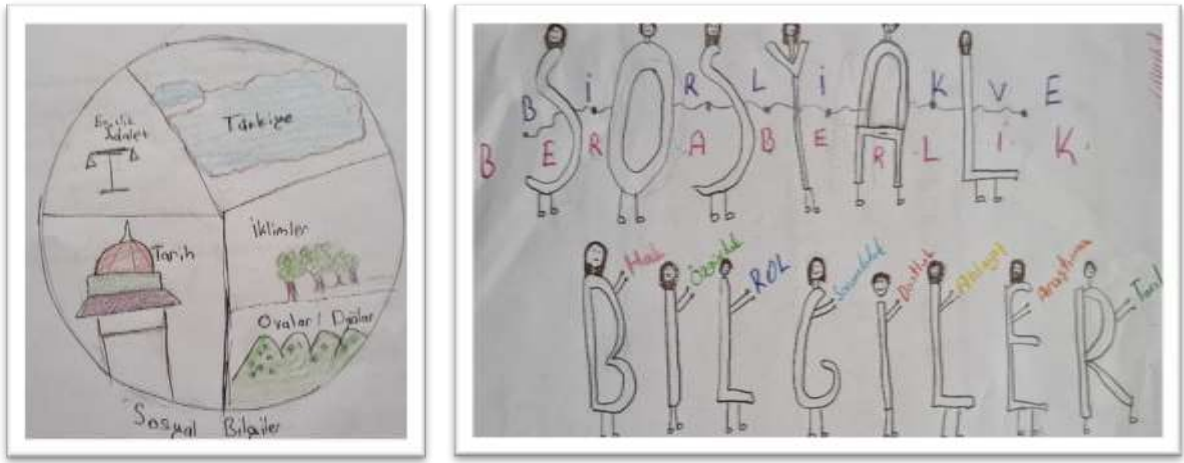
Kavramlar	f	Kavramlar	f	Kavramlar	f
Sosyal Bilgiler	26	Felsefe	3	Kültür	2
Hak	5	Psikoloji	3	Osmanlı	2
Hukuk	5	Sosyoloji	3	Rol	2
Tarih	5	Berberlik	2	Savaş	2
Coğrafya	4	Bilim	2	Türk Kızılayı	2
Adalet	3	Biz	2	Vakıf	2
Antropoloji	3	Hayat	2	Yeryüzü	2
Arkeoloji	3	Hayvancılık	2	Yeşilay	2
Ekonomi	3	İnsan	2	Yönetim	2

Diğer Kavramlar (frekans değeri 1 olan kavramlar) *

*4 Halife Dönemi, Abbasi Devleti, Abdulhamit, Anadolu, Anlayış, Antalya, Araştırma, Arkeolog, Artvin, Atatürk, Barış, Başkent, Bedir Savaşı, Beyazıt, Beylik, Bilgi, Bilinç, Birlik, Buğday, Çelebi Mehmet, Dağ, Değerlerimiz, Demokrasi, Dernek, Devlet, Dostluk, Eğitim, Emek, Emevi Devleti, Enerji sistemleri, Erzurum, Eski, Eşitlik, Fatih, Fetih, Geçmiş, Geliştirme, Güç, Güvenilir gıda, Hatay, Hendek Savaşı, Hz. Muhammed Dönemi, I.Murat, II.Murat, İhracat, İklimler, İletişim, İslamiyet, İstanbul, İthal, Kanuni, Katılmak, Koruma, Medeniyet, Medya,

Meridyen, Meslek, Muğla, Nanoteknoloji, Nüfus, Orhan Bey, Osman, Otorite, Ottoman Empire, Ova, Özgür düşünce, Özgürlük, Paralel, Patent, Renk, Sağlıklı yaşam, Savunma, Saygı, Sevgi, Siyasi, Sorumluluk, Sosyal Devlet, Tarım, Teknoloji, Telif hakkı, Tımar sistemi, Toplum, Trabzon, Trafik, Tüketmek, Türkçe, Türk-İslam, Türkiye, Uhud Savaşı, Uluslararası ilişkiler, Üretmek, Yakıt, Yardımlaşma, Yaşam, Yavuz, Yıldırım Beyazıt, Yolculuk ve Zaman

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların tamamına yakını sosyal bilgiler dersini temsil eden tasarımlarında sosyal bilgiler ($f=26$) kavramını kullanmışlardır. Sosyal bilgiler kavramı dışında ise sıkça kullanılan kavramlar hak ($f=5$), hukuk ($f=5$), tarih ($f=5$), coğrafya ($f=4$), adalet ($f=3$), antropoloji ($f=3$), arkeoloji ($f=3$), ekonomi ($f=3$), psikoloji ($f=3$) ve sosyoloji ($f=3$) kavramları olmuştur. Bu doğrultuda öğrencilerin tasarımları aracılığıyla sosyal bilimlere atıfta buldukları anlaşılmaktadır. Şekil 4'te ise içeriğinde kavram bulunduran tasarım örneklerine yer verilmiştir.

Şekil 4. İçeriğinde kavram barındıran tasarım örnekleri

Ortaokul öğrencilerinin tasarımları incelendiğinde bazı içeriklerde birtakım kısaltmaların kullanıldığı tespit edilmiş ve Tablo 4'teki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4. Tasarımlarda kullanılan kavramlara ilişkin bulgular

Kısaltmalar	f
S.B.*	10
T.C.**	1
TİKA***	1

*Sosyal Bilgiler, **Türkiye Cumhuriyeti, ***Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

Tablo 4 incelendiğinde katılımcı tasarımlarında en fazla açılımı sosyal bilgiler olan "SB" ($f=10$) kısaltmasının kullanıldığı görülmektedir. Bunun dışında iki farklı tasarımda T.C. (Türkiye Cumhuriyeti) [$f=1$] ve TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı) [$f=1$] kısaltmaları kullanılmıştır. Şekil 5'te içeriğinde kısaltma barındıran tasarım örneklerine yer verilmiştir.

Şekil 5. İçeriğinde kısaltma barındıran tasarım örnekleri

Araştırma kapsamında elde edilen tasarımların bazılarında zeminde geometrik veya geometrik olmayan şekillerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda zeminde özellikle herhangi bir şekil kullanılan tasarımlar incelenmiş ve Tablo 5'teki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 5. Tasarımlarda kullanılan şekillere ilişkin bulgular

Şekiller	f
Daire	11
Dikdörtgen	5
Kare	3
Türkiye Haritası	1
Bulut	1
Küp	1

Tablo 5 incelendiğinde tasarımında özellikle şekil kullanan katılımcıların en fazla daireyi ($f=11$) kullandıkları görülmektedir. Buna ek olarak dikdörtgen ($f=5$) ve kare ($f=4$) şekilleri üzerine de sosyal bilgiler dersini temsil eden amblem ve logo tasarladıkları söylenebilir. Bir öğrenci ise tasarımında zemin olarak Türkiye haritasını kullanmıştır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinin coğrafya disiplini ile olan bağlantısının tasarımları şekillendirmede etki yarattığı düşünülmektedir. Şekil 6'da içerikte şekil barındıran tasarım örneğine yer verilmiştir.

Şekil 6. Zeminde Şekil Barındıran Tasarım Örnekleri

Çalışma grubunda yer alan ortaokul öğrencileri tasarımlarında birtakım renkler kullanmışlardır. Katılımcıların tasarımlarında kullandıkları renklere ilişkin bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. Tasarımlarda Kullanılan Renklere İlişkin Bulgular

Renkler	f	Renkler	f
Mavi	27	Beyaz	11
Yeşil	23	Turuncu	10
Sarı	21	Pembe	9
Kırmızı	21	Gri	4
Kahverengi	18	Siyah	4
Mor	12		

Tablo 6 incelendiğinde tasarımlarda en fazla tekrar edilen rengin mavi ($f=27$) olduğu görülmektedir. Katılımcılar mavi rengini daha çok deniz ve gökyüzünü renklendirmek amacıyla kullanmışlardır. Tasarımlarda sıkça kullanılan bir diğer renk olan yeşil rengi ($f=23$) de genel olarak çimen ve ağaç dallarını renklendirmek amacıyla kullanılmıştır. Bunların yanı sıra tasarımlarda sarı rengi ($f=21$) genel olarak bitki örtüsü ve güneşi, kırmızı rengi ($f=21$) genel olarak Türk bayrağını, kahverengi ($f=18$) ağaç gövdesi ve toprağı, mor rengi ($f=12$) çiçek yapraklarını, beyaz rengi ($f=11$) daha çok Türk bayrağındaki ay ve yıldızı, turuncu rengi ($f=10$) ise daha çok ateşi renklendirmek amacıyla kullanılmıştır. Bu durum katılımcıların sosyal bilgiler dersini daha çok doğada bulunan objelerle ilişkilendirdikleri ve objeleri bilinen gerçek renkleri ile tasarlamayı tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Buna ek olarak her bir renk bazı tasarımlarda sadece içeriği renklendirmek amacıyla da kullanılmıştır. Özellikle pembe, mor, turuncu, gri, siyah gibi renkler herhangi bir objeyi renklendirmeden ziyade tasarımları renklendirmek amacıyla gelişigüzel kullanılmıştır. Son olarak Şekil 7’de ise içerikte renk barındıran tasarım örneklerine yer verilmiştir.

Şekil 7. İçeriğinde renk barındıran tasarım örnekleri

Katılımcıların tasarımlarının içeriklerine yönelik görüşleri alınmıştır. Bu bağlamda tasarımlarının genel olarak veya içerikte kullandıkları objeleri kullanma gerekçeleri incelenmiş ve Tablo 7’deki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 7. Katılımcıların tasarım gerekçelerine ilişkin bulgular

Kullanılan objeler/içerik	Kullanılma gerekçeleri	f
Genel tasarım	Sosyal bilgilerle ilişkili olması	25
Dünya	Yaşanılan yer olması	1
	Sosyal bilgiler dersinde dünyanın öğrenilmesi	1
Bilgisayar	Teknolojiyi vurgulamak	1
Sandık-zarf	Haklarımızı belirtmek	1
Buğday	Üretim ve tüketimi belirtmek	1
Ağaç	Sosyal bilgilerin ağaca benzemesi	1
	Yaşamın güzel olduğunu anlatmak	1
Harita	Osmanlı'nın büyüklüğünü anlatmak	1
Deniz	Özgürlüğü anlatmak	1
Uçurtma	Neşe ve eğlenceyi anlatmak	1
Terazi	Eşitlik ve adaleti anlatmak	1
İnternet sembolleri	Günlük hayatta sıkça kullanılması	1
Yay	Ataların eski zamanlarda yay kullanmış olması	1
Dağ	Sosyal bilgiler dersinde çevrenin öğrenilmesi	1
Ampul	Eskiden kullanılıyor olması	1

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların çoğunun ($f=25$) tasarımlarının gerekçelerini genel olarak açıkladığı ve içeriğin sosyal bilgiler dersiyle ilişkili olması sebebiyle böyle bir tasarım oluşturduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bunun dışında bazı katılımcılar tasarımda kullandıkları objeleri kullanma gerekçelerini özellikle ifade etme yolunu seçmişlerdir. Bu doğrultuda örneğin; tasarımda dünyayı kullanan katılımcılar buna gerekçe olarak dünyanın yaşanılan yer olması ($f=1$) ve sosyal bilgiler dersinde dünyanın öğrenilmesini ($f=1$) gerekçe olarak göstermişlerdir. Yine iki katılımcı ağaç kullanmalarına gerekçe olarak sosyal bilgilerin ağaca benzemesini ($f=1$) ve yaşamın güzel olduğunu anlatma ($f=1$) düşüncelerini öne sürmüşlerdir. Buna ek olarak katılımcıların bazı değerleri (özgürlüğün deniz, eşitlik ve adaletin ise terazi ile ifade edilmesi gibi) de birtakım simgelerle ifade ettikleri söylenebilir. Aşağıda içerikte kullanılan objelerin kullanılma gerekçelerine ilişkin görüşlerden örnek kesitlere yer verilmiştir.

“Dünya kullandım çünkü, bizim yaşadığımız yer sosyal çevremiz. Teknolojiyi de belirtmek için bilgisayar kullandım. Haklarımızı belirtmek için zarf ve sandık kullandım Ürettiğimizi ve tükettiğimizi belirtmek için buğday kullandım.” Ö/2

“Ben şekil dışında ağaç, uçurtma ve dere çizdim. Bunun anlamı da özgürlük, mesela deniz. Deniz bana özgürlüğü anımsatır. Ağaçlar ise yaşamın çok güzel olduğunu. Uçurtma ise neşe ve eğlence anlamına geliyor.” Ö/10

“Dünya modeli kullandım çünkü sosyal bilgiler dersinde dünyamızı öğreniyoruz. Yay kullandım çünkü eski zamanlarda atalarımız savaşırken yay kullanmışlar. Dağ kullandım çünkü sosyal bilgiler dersinde çevremizi öğreniyoruz. Meşale kullandım çünkü ampul bulunmadan önce insanlar aydınlatma amacıyla meşale kullanmışlar.” Ö/26

Son olarak, araştırma kapsamında katılımcıların sosyal bilgiler dersine yönelik tasarladıkları amblem ve logolarla vermek istedikleri mesajlara ilişkin görüşleri incelenmiş ve Tablo 8'deki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 8. Katılımcıların Tasarım Mesajlarına İlişkin Bulgular

Mesajlarda Kullanılan Temalar	f	Örnek ifadeler
Hayat	5	“Sosyal bilgiler dersi hayatı anlatır.” Ö/1 “Sosyal bilgiler dersi hayatın kendisidir.” Ö/6
Değerler	5	“Sosyal bilgiler özgürlüğü anlatır.” Ö/24 “Sosyal bilgiler dersi birlik ve beraberliği gösterir.” Ö/25 “Sosyal bilgiler değerleri öğretir.” Ö/34
Bilim ve Teknoloji	4	“Sosyal bilgiler teknolojiyi anlatır.” Ö/2
Sosyal bilimler	3	“Sosyal bilgilerin temel konusu tarihtir.” Ö/22
Kapsamlılık	3	“Sosyal bilgiler her şeydir.” Ö/5 “Sosyal bilgiler tek bir yerde değil her yerededir.” Ö/19 “Sosyal bilgiler dersi birçok konudan oluşmaktadır.” Ö/30
Doğal çevre	3	“Sosyal bilgilerin içeriğinde doğa vardır.” Ö/21
Türkiye	3	“Sosyal bilgiler Türkiye’dir.” Ö/12
Dünya	2	“Sosyal bilgiler dünya ile alakalı bir derstir.” Ö/4
Renk	1	“Sosyal bilgiler insanları bilgilendirdiği için siyah rengin içine renkler ekledim.” Ö/8
İnsan	1	“Sosyal bilgiler insan için vardır”. Ö/30

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların tasarımlarında vermek istedikleri mesajlarda en fazla hayat ($f=5$) ve değerlere ($f=5$) (özgürlük, beraberlik, birlik, adalet vb.) vurgu yaptıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra amblem veya logo tasarımlarında vermek istedikleri mesajlarda bilim teknoloji ($f=4$), sosyal bilimler ($f=3$) (özellikle tarih), kapsamlılık ($f=3$), doğal çevre ($f=3$), Türkiye ($f=3$), dünya ($f=2$), renk ($f=1$) ve insan ($f=1$) vurgusu yaptıkları da söylenebilir. Bazı katılımcılar tasarımlarında birden çok temaya odaklanan mesajlar ileri sürmüşlerdir. Aşağıda birden çok temaya odaklanan mesaj örneklerine yer verilmiştir.

“Amblemimde vermek istediğim mesaj bilim ve teknoloji hayatımızda artık. Felsefe, hukuk vb. şeyler bizim hayatımızda olduğu için böyle bir amblem yapmak istedim.” Ö/7 (Odaklanılan Temalar = Bilim ve teknoloji, sosyal bilimler, hayat)

“Sosyal bilgiler dersinde haklarımızı, tarihimizi ve yaşadığımız yerleri öğrendiğimizi aslında hayatımızı şekillendirdiğimizi anlattım.” Ö/14 (Odaklanılan Temalar = Sosyal bilimler, hayat)

“Sosyal bilgiler dersi tarih, teknoloji, ekonomi gibi konuları içerir.” Ö/33 (Odaklanılan Temalar = Bilim ve teknoloji, sosyal bilimler)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda birtakım sonuçlara ulaşılmış, sonuçlar literatürdeki benzer çalışma bulgularıyla karşılaştırılarak tartışma bölümü oluşturulmuştur. Araştırmada ilk olarak katılımcıların tasarımlarında kullandıkları objeler incelenmiş ve en fazla insan, ağaç, Türk bayrağı ve Türkiye haritası gibi objeleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Halmatov (2015) yaşanan ülke ve kültür fark etmeksizin çocukların çizimlerinde öncelikle insan ve ağaç figürlerine rastlandığını bu durumunda, çocuk resimlerinin evrensel yönü olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda katılımcıların tasarımlarında öncelikle en fazla insan ve ağaç gibi figürleri kullanmış olmaları çizimlerdeki evrensel çıkarıma bağlı olarak gerçekleşen bir sonuç olarak düşünülebilir. Buna ek olarak sosyal bilgiler dersinin tam odak noktasının insan ve insanın her türlü faaliyeti olması sebebiyle tasarımlarda insan figürünün ön planda tutulduğu düşünülebilir. Ayrıca öğrenci amblem ve logo tasarımlarında

Türk Bayrağının sıklıkla başvurulan bir diğer obje olması önemli bir sonuç olarak görülmektedir. “Şehitlerimizin kanıyla oluşmuş Türkiye Cumhuriyeti’nin şanlı bayrağı günümüzde gururla gönderde dalgalanan, gölgesinde huzur ve güven bulduğumuz mutluluk nedenimizdir.” (Yel & Aydın, 2019, s.46). Bu bağlamda bakıldığında, bayrak gibi milli değerlerin gelecek nesillere aktarımında en etkin ve en önemli ders olarak görülen sosyal bilgiler dersinin (Yel & Aydın, 2019) öğrenci algısında bu görüş etrafında şekillenerek, çizime dökülmüş olması kıymetli bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Araştırmanın bu kapsamında elde edilen bir diğer sonuç, tasarımlarda hem obje hem de şekil olarak haritanın kullanılmış olmasıdır. Akman ve Ekinci (2021) sosyal bilgiler algısını çiz yaz anlat tekniği ile belirlemeye çalıştıkları araştırmalarında, ortaokul öğrencilerinin Türkiye Haritası temalı çizimlerinin en fazla işlenen tema olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Koçoğlu (2014) da çalışması sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler kavramını harita ile ilişkilendirdiklerine ulaşmıştır. Haritalar hem temel ders materyali olarak kullanılan hem de sosyal bilgiler ders kitaplarında yer verilen başlıca materyallerden biridir (Yavaş, 2022). Bu yüzden haritaların sosyal bilgilerde sıkça kullanılması durumunun, çalışma grubunda yer alan öğrencilerin tasarımlarında haritalara yer vermesine katkıda bulunduğu düşünülebilir. Ayrıca coğrafya konularına sosyal bilgiler dersi bağlamında sıkça yer veriliyor olması da bu sonuç üzerinde etki yaratmış olabileceği söylenebilir. Buna ek olarak katılımcıların sosyal bilgiler dersini temsil eden obje tasarımlarında teknoloji ve dijitalleşme (@, ağ, video oynatıcı simgesi, laptop, kulaklık), doğa (dağ, dünya, kuş, yıldız, buğday, çiçek, bulut, güneş, deniz, bitki, dere, elma, yaprak, ova), din (camii ve minare) gibi olgularla ilişkili objelere de yer verdikleri bilgisine ulaşılmıştır. Mertol vd. (2013) de metafor analizi yoluyla sosyal bilgiler algısını belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, öğrencilerin bilgisayar ve internet benzetmeleri kullandıklarını belirterek, bu çalışma sonucu destekler nitelikte sosyal bilgiler dersinin bilimsel bilgi yönüne yapılan vurguya dikkat çekmişlerdir. Gömleksiz vd. (2012) de benzer şekilde çalışmaları sonucunda ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini bitki ve ağaç gibi objelere benzettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Bolat (2020) da çalışmaları bağlamında öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik olarak ağaç, çiçek ve güneş gibi benzetmeleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca sosyal bilgiler dersinin bireylerin fiziksel ve sosyal çevreleriyle olan ilişkilerini insan karakterini dikkate alarak inceleyen, sosyal ve beşeri bilimlerin yanı sıra felsefe ve din bilgisi gibi alanların bütünleştirilmesiyle oluşan bir ders (Barth & Demirtaş, 1997’den akt. Kaymakçı, 2015) olması bağlamında öğrencilerin amblem ve logo tasarımlarında dini objelere yer verildiği düşünülebilir.

Katılımcıların amblem ve logo tasarımları ile algılarını ifade ederken bazı kavramlara da çizimlerinde yer verdikleri tespit edilmiştir. Öncelikle neredeyse tüm tasarımlarda ortak olarak kullanılan tek kavramın sosyal bilgiler olduğu görülmüştür. Araştırmada tasarımların sosyal bilgiler dersini temsil etmesi amaçlandığından katılımcıların da tasarımlarında dersin adına yer vermek için sosyal bilgiler kavramını kullandıkları düşünülebilir. Sosyal bilgiler kavramı dışında tasarımlarda tekrarlanma sıklığı birbirine yakın çok çeşitli kavramların kullanıldığı görülmektedir. Toplamda 33 tasarımda 122 farklı kavram kullanılmıştır. Kullanılan kavramlar incelendiğinde ise sosyal bilimler ve sosyal bilimlerle ilişkili kavramların tasarımlarda öncelikli tercihlerden olduğu anlaşılmaktadır. Öyle ki bu bakış açısının sosyal bilgiler dersi misyonun ağırlığı, dersin kapsamı ve dersin çalışma sahasının genişliğine dair bakış açısını özetlediği düşünülmektedir. Bu bağlamda, sosyal bilgilerin 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’yla birlikte farklı sosyal bilim disiplinleri aracılığıyla bütünsel bir görüntü ortaya çıkarması (Kan, 2010a) alanın müfredat olarak çok kapsamlı bir nitelik taşıması araştırmaya katılan öğrencilerin tasarımlarında sosyal bilimlere ilişkin kavramları kullanmalarına olanak sağlamış olabilir.

Araştırma bulgularına göre amblem ve logo tasarımlarında birtakım kısaltmalar kullanılmıştır. Tasarımlardaki kısaltmalar içinde en çok kullanılan kısaltma, sosyal bilgilerin kısaltması olarak düşünülmüş ve çizimlere yansıtılmış olan “SB”dir. Buna ek olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin (T.C.) kısaltması da bir tasarımda yer almıştır. Bir başka katılımcı ise Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı’nın kısaltması olan “TİKA”yı kullanmıştır. Türk Dil Kurumu’nun (2023) yazım kılavuzu incelendiğinde kısaltma, özel adın, terimin veya kelimenin içerdiği harf veya harflerle daha kısa şekilde simgeleştirilmesi, ifade edilmesi olarak tanımlanmaktadır. “Başta kurum ve kuruluş adları olmak üzere, birçok kelime veya kelime grubunun kısaltılması anlatımda kolaylık sağlamaktadır.” (Balyemez, 2012, s.42). Ayrıca kısaltmalar yoluyla akılda kalıcılığın sağlanması amaçlanmaktadır (Tok, 2019). Bu doğrultuda, tasarım esnasında öğrencilerin kısaltmalara yer vermiş olmaları, simgeleştirme yoluyla çizimde ekonomikliğini yakalamak hem de akılda kalıcılığı pekiştirme olarak düşünülebilir. Ayrıca 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında Uluslararası İlişkilerimiz ünitesi kapsamında hem T.C. kısaltmasına yer verildiği tespit edilmiş hem de Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı’nın kısaltmasının yanı sıra logosunun da eklenerek ders kitabının görsel açıdan zenginleştirildiği görülmüştür (MEB, 2022). Bu bağlamda, öğrenciler tarafından özellikle T.C. ve TİKA kısaltmalarının kullanılmış olması ders kapsamında kendilerine sunulan bilgileri öğrendikleri ve yeri geldiğinde kullanabildikleri şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma kapsamında elde edilen çizimlerde bazı katılımcıların tasarımlarını geometrik veya geometrik olmayan bir şekil üzerine tasarladıkları görülmektedir. Logo veya amblemini bir zemin üzerine tasarlayan katılımcılar ise zemin şekli olarak en çok “daire”yi kullanmışlardır. “Daire en güçlü ve evrensel simgelerden biri ve en kutsal sayılandır. Daire bütün geometrik şekillerin ana elamanıdır. Kendini çoğaltarak; kare, dikdörtgen, daire, poligon, baklava ve yıldızlar gibi birçok formu oluşturmaktadır ve sonsuzluk timsalidir.” (Öz Çelikbaş, 2018, s.60). Bu doğrultuda, öğrenci tasarımlarında daire şeklinin tercihlerde ilk sırayı aldığı ve ön plana çıkartıldığı düşünülebilir. Ayrıca özellikle sosyal bilgiler ders kitaplarında (Yıldırım, vd., 2019) sıkça kullanılan kamu kurum ve kuruluş logo veya amblemlerinin daire şeklinde olması da araştırmanın bu sonucunu etkileyen bir diğer gerekçe olarak kabul edilebilir.

Araştırmada öne çıkan bir diğer bulgu ise tasarımlarda tercih edilen renkler yönündedir. Amblem veya logo tasarımlarında kullanılan renkler, yöntem bölümünde belirtilen kriterler doğrultusunda değerlendirilmiş ve araştırma sonucunda tasarımlarda mavi, yeşil, sarı, kahverengi, kırmızı gibi renklerin sıkça kullanıldığı sonucuna ulaşılrken pembe, gri, siyah gibi renklere tasarımlarda daha az yer verildiği görülmüştür. Özomay vd. (2021) öğrencilerin logo tasarımlarında renk tercihlerini araştırdıkları çalışmalarında, eğitim sektörü için logo tasarlarken öğrencilerin en fazla mavi rengi tercih ettikleri, en az tercih ettikleri renklerin ise sırasıyla; pembe, mor ve siyahın olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bireylerde renk tercihlerinin; kişinin cinsiyeti, yaşı, karakteri, içinde bulunduğu koşullar, heves ve istekleri doğrultusunda şekillendiği (Çalışkan & Kılıç, 2014) bu bağlamda öğrencilerin tasarımlarında renk seçimlerinin çeşitlilik arz ettiği düşünülmektedir. Ayrıca araştırmanın renk boyutu kapsamında elde edilen bir diğer sonuç, özellikle tasarımlarda kullanılan objeler dikkate alındığında, renk kullanım sıklığının bu objelerin kullanımıyla paralellik gösterdiği yönündedir. Örneğin mavi renk daha çok deniz, kırmızı renk bayrak, yeşil ve kahverengi ağaç gibi objelerde kullanılmıştır. Buna ek olarak tasarımlarda sadece süslemek amacıyla da renk kullanıldığı söylenebilir. Sosyal bilgiler ders kitaplarında da hem ünite başlarında hem de şekil, resim, tablo harita gibi görsellerde farklı renklerin kullanımı (Gülersoy, 2013) araştırmaya katılan öğrencilerin renkli tasarımlar yapmasında etkili olmuş olabilir. Ayrıca tasarımlarda farklı renkler kullanılarak çizimlerin yapılması, sosyal bilgilerin sosyal bilimler ve doğrudan hayatı hedef alması

bağlamında konu yelpazesinin genişlik gösteriyor olmasına (Öntaş vd., 2021) bir atıf olarak yorumlanabilir.

Araştırmada dikkate değer bir diğer sonucun, öğrencilerin amblem ve logo tasarımlarını oluştururken çizimleri bağlamında öne sürdükleri gerekçeler olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların çoğu tasarımlarını ve içerikte kullandıkları objeleri sosyal bilgilerle ilişkili olduğu için kullandıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle bir obje, kavramı kullanma gerekçesini açıklayan katılımcılar ise dünya, bilgisayar, ağaç, sandık gibi objelerin kullanılma gerekçelerini açıklamışlardır. Bu bağlamda katılımcıların tasarımlarında dünyayı sosyal bilgiler dersinde öğretilmesi ve yaşanan yer olması; bilgisayarı teknolojiyi vurgulamak; sandık-zarfı hakları belirtmek, buğdayı üretim ve tüketimi belirtmek, ağacı sosyal bilgilerin ağaca benzemesi ve yaşamın güzel olması, haritayı Osmanlı'nın büyüklüğünü anlatmak, denizi özgürlüğü vurgulamak, uçurtmayı neşe ve eğlenceyi anlatmak, internet sembollerini günlük hayatta sıkça kullanılmasını vurgulamak, teraziyi eşitlik ile adaleti anlatmak, yay ve ampulü ise eski dönemi canlandırmak için kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Gerekçeler incelendiğinde katılımcıların tasarımlarda 2005 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında (MEB, 2005; MEB, 2018) yer verilen adalet, özgürlük, eşitlik (terazi, deniz) gibi birtakım değerlere vurgu yapan objeler kullandıkları da söylenebilir.

Son olarak katılımcıların tasarımlarında vermek istedikleri mesajlara ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen görüşler birtakım temalara ayrılmıştır. Temalar incelendiğinde ise katılımcıların tasarımlarında hayat, değerler, bilim ve teknoloji temalarına yönelik mesajlar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Gömleksiz vd. (2012) de ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini hayatla ilişkilendirdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Aynı doğrultuda Berksan (2018)'de sosyal bilgiler dersine yönelik ortaokul öğrencilerinin, metaforik algılarını ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında, öğrenci algılarının bu ders kapsamında hayatlarına yön vermesi, yol gösterici olması, aydınlatması gibi gerekçeler etrafında şekillendiğini belirtmektedir. Kabapınar ve Baysal (2004)'a göre sosyal bilgiler dersinin varoluş amacı öğrenciyi yaşama hazırlamaktır. Bu kapsamda öğrencilerin mesajları dikkate alındığında sosyal bilgiler dersinin önemini anlama, çizime dökme ve ifade etme konularında başarılı oldukları söylenebilir. Buna ek olarak tasarımlarda ön plana çıkartılan değerler söylemi doğrultusunda, sosyal bilgiler dersinin toplum içerikli bir ders profili çizmesi ve değerlerin bireylere doğru şekilde aktarılması bakımından önemli bir yere sahip olması (Kan, 2010b) görüşünün öğrenciler tarafından da kabul gördüğü düşünülebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar temel alınarak birtakım öneriler geliştirilmiştir. Sosyal bilgiler dersi kapsamında yer verilen her bir sosyal bilimler disiplini için amblem ve logo tasarımları yaptırılabilir. Sosyal bilgiler ders kitapları aracılığıyla kurum ve kuruluşlara ilişkin bilgi aktarımı yapılırken öğrencilerden kurum ve kuruluşlar adına yeni amblem ve logo tasarımları yapmaları istenerek, öğrenilen bilgilerin kalıcılığı desteklenebilir. Veri toplama aşamasında öğrencilerin süreçte eğlendikleri ve güzel vakit geçirdikleri gözlemlenmiştir. Bu yüzden bir tasarım etkinliği olarak logo ve amblem tasarımları, ders içinde tasarım etkinliği olarak kullanılabilir. Kazanımlara uygun örnek senaryolarla (Örneğin; Osmanlı'da çocuk odaklı bir toplumsal kuruluşun lidersiz, bu kuruluş için nasıl bir logo/amblem tasarlarsınız?) birlikte öğrencilerin logo ve amblem tasarımları sağlanabilir. Bilimsel araştırma teknikleri kullanılarak bu süreçlerin öğrenci başarısı veya derse tutuma etkisi araştırılabilir. Logo veya amblemler alternatif bir veri toplama aracı olarak olgulara yönelik algıların belirlenmesinde kullanılabilir. Web 2.0 destekli logo ve amblem tasarımlarına yönelik öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilerek, öğrenme-öğretme süreçlerine dijital ortamda dahil edilebilir.

Etik Metin

Bu makalede, araştırma ve yayın etiği kuralları takip edilmektedir. Makale ile ilgili her türlü ihlalin sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

- Akhan, N.E., & Kaymak B. (2020). The views of secondary school students toward social studies learning environments as a social studies laboratory. *HAYEF: Journal of Education*, 17(1), 121-149. <https://doi.org/10.5152/hayef.2020.19026>
- Akman, Ö. & Ekinci, H. (2021). Suriyeli ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler algısının çiz-yaz-anlat tekniği ile incelenmesi. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 6 (Prof. Dr. Süleyman Büyükkarcı Özel Sayısı), 82-115. <https://doi.org/10.24186/vakanuvis.1013766>
- Aksoy, B. & Koç, H. (2012). Türkiye’de öğrenim gören lisans öğrencilerinin zihin haritasında Avrupa birliği algısı (Ankara ili örneği). *Milli Eğitim*, 196, 107-123.
- Alazzi, K., & Chiodo, J.J. (2004). Students’ perceptions of social studies: a study of middle school and high school students in Jordan. *International Journal Of Scholarly Acadmic Intellectual Diversity*, 6(1), 1-12.
- Aydemir, A. (2021). Sosyal bilgiler ders kitaplarında kamu kurum ve kuruluşları ile ortaokul öğrencilerinin kamu kurum ve kuruluş algılarının incelenmesi. İçinde T. Çetin, Ö. Türksever & A. Gökcalp (Ed.). *Pandemi sürecinde eğitim bilimlerinde yeni yönelimler* (s.454-483). Hiperyayın.
- Balyemez, S. (2012). TDK imlâ/yazım kılavuzlarının kısaltmalar bölümleri üzerine bir değerlendirme. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 41-57.
- Berksan, G.O. (2018). Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik metaforik algıları. *International Journal of Innovative Approaches in Education*, 2(4), 117-131. <https://doi.org/10.29329/ijiape.2018.196.1>
- Bolat, H. (2020). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin bilim ve sanat merkezindeki ve okuldaki sosyal bilgiler dersine yönelik metaforik algıları. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 1135-1144. <https://doi.org/10.18506/anemon.647705>
- Çalışkan, N. & Kılıç, E. (2014). Farklı kültürlerde ve eğitimsel süreçte renklerin dili. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 69-85.
- Çeken, B. & Aybay, C. (2021). Kültürel değerlerin ve ulusal kimliğin olimpiyat oyunları logo tasarımlarına yansımalarının incelenmesi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 11(1), 23-42. <https://doi.org/10.20488/sanattasarim.970744>
- Erdal, G. (2020). Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş yılı logolarında arketip karşıtı bilinçaltı mesajlar. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 6(2), 146-162. <https://doi.org/10.47615/issej.746449>
- Gömlüksiz, M. N., Kan, A. Ü., & Öner, Ü. (2012). Metaphorical perceptions of elementary school students toward social studies course. *Erzincan University Journal of Education Faculty*, 14(2), 419-424.
- Gülersoy, A. E. (2013). İdeal ders kitabı arayışında sosyal bilgiler ders kitaplarının bazı özellikler açısından incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 2(1), 8-26.
- Halmatov, S.(2018). *Çocuk resimleri analizi ve psikolojik resim testler* (5.Baskı). Pegem Akademi.
- Kabapınar, Y. (2013). İlköğretimdeki hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde kullanılacak bir öğretim etkinliği olarak resim çizimi yoluyla empati. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(20), 85-100.
- Kabapınar, Y. & Baysal, Z. N. (2004). İlköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimine yaşamın kendisini taşımak: gazete haberinin kullanıldığı bir öğretimin tasarlanması ve değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39(39), 384-419.
- Kahraman, M. E. (2012). Marka oluşturma aşamasında amblemin yeri ve önemi. *Sanat Dergisi*, (20), 107-115.

- Kan, Ç. (2010a). A.B.D ve Türkiye’de sosyal bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 663-672.
- Kan, Ç. (2010b). Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(187), 138-145.
- Karaman, B. & Akbaba, B. (2020). Öğrencilerin hayallerindeki sosyal bilgiler dersinde bilişim teknolojilerinin yeri. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES*, 7(1), 1-27.
- Kaymakçı S. (2015). Öğretmen görüşleri ışığında 1998 ve 2005 sosyal bilgiler öğretim programlarındaki değişimi anlamak. *Eğitim ve Bilim*, 40(181), 293-309. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2015.3901>
- Keş, Y. & Yıldız, M. (2018). Televizyon dizilerinin markalaşma sürecinde logo. *Yıldız Journal of Art and Design*, 5(2), 67-88.
- Kılıç, B. (2020). Destinasyon markalaşmasında logo ve amblemler: Ardahan kent örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4). 3591-3611.
- Kıryak, Z., Candaş, B., Karanisoğlu, B., & Özmen, H. (2019). Yedinci sınıf öğrencilerinin enerji dönüşümlerine yönelik bilgi düzeylerinin çizimler aracılığıyla belirlenmesi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 2(2), 79-92.
- Koçoğlu, E. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler kavramına ilişkin imgesel algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 15(3), 107-126.
- MEB [Milli Eğitim Bakanlığı]. (2005). *Sosyal bilgiler 6.-7.sınıf programı*. MEB.
- MEB [Milli Eğitim Bakanlığı]. (2012). *Amblem ve logo*. MEB.
- MEB [Milli Eğitim Bakanlığı]. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7.sınıflar)*. MEB.
- MEB [Milli Eğitim Bakanlığı]. (2019). *Amblem/logo röprodüksiyonu*. MEB.
- MEB [Milli Eğitim Bakanlığı]. (2022). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. MEB.
- Mertol, H., Doğdu, M., & Yılar, B. (2013). Üstün zekâli ve yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 176-183.
- Öner, S. (2022). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının zihin haritalarındaki “küresel çevre sorunları” hakkında nitel bir çalışma. *International Academic Social Resources Journal*, 7(34), 87-94. <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.56794>
- Öntaş, T., Çarıkçı, S., & Arkan Sezgin, K. (2021) Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin okul öncesine yansımaları. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 5(2), 454-471. <https://doi.org/10.38015/sbyy.1004344>
- Öz Çelikbaş, E. (2018). Türk sanatında mistik bağlamda geometrik sembolizme genel bakış. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 55-66.
- Özomay, Z., Keskin, B., & Şahin, C. (2021). Görsel iletişim tasarım bölümü öğrencilerinin sektörel logolardaki renk tercihleri. *OPUS International Journal of Society Research*, 17(37), 4181-4198. <https://doi.org/10.26466/opus.905191>
- Sandelowski, M. (2000). Focus on research methods whatever happened to qualitative description? *Research in Nursing & Health*, 23, 334-340.
- Sönmez, A. & Kum, Ö. (2017). İlkokul öğrencilerinin “yardımlaşma” değer algılarının çizimlerle belirlenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (13), 343-356.
- Şeyihoğlu, A., Sever, R., & Özmen, F. (2018). Sosyal bilgiler ve coğrafya öğretmen adaylarının zihin haritalarında günümüz dünya sorunları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (37), 1-15.
- Tarлакazan, B. E. & Tıngır, M. (2018). Selçuklu izleri taşıyan kimi belediye amblemlerindeki sembollerin tarih, kültür ve tasarım açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 111-128.
- Tok, Z. (2019). Uluslararası kısaltmaların Türkçeye çevirisi. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (14), 15-23.

- Topçu, Ö. (2017). Kurumsal kimlik oluşturmada bir logonun markaya etkisi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 1(2), 157-163.
- Tunçel, H. (2002). Türk öğrencilerin zihin haritalarında İslam ülkeleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 83-103.
- Türk Dil Kurumu (2023). *Kısaltmalar*. <https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/kisaltmalar/>
- Türkoğuz, S., Balım, A. G., & Çeliker, H. D. (2014). Fen öğretiminde kara kutu deneyini izleyen öğrencilerin çizim ve canlandırmalarındaki detaylar. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (31), 149 – 169.
- Ustaoğlu, F. D. & Bayçu, S. U. (2015). Kurum kimliği: logo ve rengin çağrışımları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (34), 27-40.
- Uzun, M. & Özcan, S. (2014). Belediye logolarındaki coğrafi sembollerin analizi: Kocaeli örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(32), 272-288.
- Yavaş, M. (2022). Sosyal bilgiler ders kitapları tasarlarken kullanılabilecek materyaller. B. Akbaba & S. Kaymakçı (Ed.). *Sosyal bilgiler ders kitabı inceleme ve tasarlama kılavuzu* (ss.215-240). Pegem Akademi.
- Yel, Ü. & Aydın, M. (2019). Bayrak ve sancak sevgisinin kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin önemi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 45-64.
- Yıldırım, C., Kaplan, F., Kuru, H., & Yılmaz, M. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. MEB Yayınları.
- Yıldız, İ. (2016). Desen eğitiminde çizimin “bir düşünme biçimi” olarak incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi -Özel Sayı Makale-*, 5(19), 157-164.

EXTENDED ABSTRACT

Emblem and Logo Designs Representing Middle School Students' Perceptions for Social Studies Lesson

Introduction

Social studies textbooks contain many visual materials. Among these materials, logos and emblems can also be displayed. The social studies course, which aims to raise individuals sensitive to both global and local problems, includes information about non-governmental organizations, public institutions and organizations and international organizations. While giving information about these institutions and organizations in the textbooks, logos are also used. This situation will contribute to the students' getting to know institutions and organizations more easily and their permanent learning (Aydemir, 2021; Yavaş, 2022).

When the literature is examined, it is seen that there are studies in the field of social studies education in which opinions are collected through the drawings designed by the target audience. Akhan and Kaynak (2020) collected secondary school students' views on social studies learning environments as a social studies laboratory through student drawings. Similarly, Karaman and Akbaba (2020) examined the opinions of secondary school 5th grade students about the information technology supported social studies class in their dreams through student drawings. Again, in the field of social studies, there are studies in the literature by using mind maps to have the target audience make some designs and get their opinions on some issues (Aksoy & Koç, 2012; Öner, 2022; Şeyihoğlu, Sever & Özmen, 2018; Tunçel, 2002). In addition to these, perceptions towards social studies course or social studies have also been determined through metaphors or open-ended questions in the literature (Alazzi & Chiodo, 2004; Berksan, 2018; Bolat, 2020; Gömleksiz et. al., 2012; Koçoğlu, 2014; Mertol et. al., 2013).

The main purpose of the research is to examine the perceptions of the 6th and 7th grade secondary school students towards the social studies course through emblem and logo designs.

Method

The study is a descriptive research in which the qualitative research approach is adopted. Qualitative descriptive research is used in studies that aim to describe the facts directly (Sandelowski, 2000). The study group of the research consists of 6th and 7th grade students selected by convenient sampling method and studying in a secondary school located in the Black Sea Region in the 2022-2023 academic year. In the research, the "Design/Opinion Form", which was developed by the researchers and consists of 3 parts, was used as a data collection tool. Before the data were collected, informative content for the research was prepared by the researchers for the participants. Content analysis technique was used in the analysis of the data obtained from the research. In this context, the views of the participants on the objects, concepts, symbols, colors, abbreviations and designs they use in emblem or logo designs representing the social studies course were analyzed in detail and the data were tabulated by taking into account the frequency of repetitions.

Discussion, Result and Recommendations

As a result of the research, more people and trees as objects in the designs of the participants; social studies as a concept, SS (Social Studies) as abbreviation; It has been found that they use round in shape and use colors such as blue, yellow, green, red and brown as color. In addition, the participants stated that they wanted to give messages on themes such as life, values and science-technology in their designs.

In line with the results obtained from the research, a number of recommendations have been developed. During the data collection phase, it was observed that the students had fun and have a good time in the process. Therefore, as a design activity, logo and emblem designs can be used as a design activity in the course. Students can be provided to design logos and emblems together with sample scenarios suitable for the outcomes (For example, you are the leader of a child-oriented social organization in the Ottoman Empire, what kind of logo/emblem would you design for this organization?). The effect of these processes on student achievement or attitude towards the course can be investigated by using scientific research techniques. Logos or emblems can be used as an alternative data collection tool to determine perceptions about phenomena. Teachers can be included in the learning-teaching processes in a digital environment by providing in-service trainings for Web 2.0 supported logo and emblem designs.

"International Journal of New Approaches in Social Studies - IJONASS" is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).